

Nu vil jeg for mit Vedkommende ialtfald ikke være hange for Klasser paa 50, naar Undervisningstiden blev væsentlig forlænget. I 1873 fremsatte Venstreflertallet den Betragtning, at Kommunefolket skulde indrettes saaledes, at den var aaben for de samme Børn mindst fem Dage om Ugen med een Lærer til høist 50 Børn. Turde man gaa til denne Ordning, og kunde den finde almindelig Tilslutning, vilde jeg selvfølgelig, set fra Undervisningens Side, finde det langt mere tilfredsstillende, end hvad vi her foreslaa i § 14; men vi have ikke turdet gaa saa vidt, som Venstreflertallet foreslog i 1873, idet vi frygtede for, at det vilde blive for bebyrdende for Kommunerne. Derimod nære vi, ialtfald de to førstnævnte Forslagsstillere — jeg husker ikke, hvorledes vor Medforslagsstiller fra Svendborg (Lang) staar paa dette Punkt — ingen Tvivl om Rigtigheden af at gaa til en Maximumgrænse af 80 istedet for 100, især, naar vi ved Siden deraf kunne paapege de indbrømmede Bestemmelser, der ere for Kommunernes Valg af Midler paa andre Punkter. Der er i 457 Skoler mellem 80 og 100 Børn, — jeg tager Gjennemsnittet, det er 90 — det er altsaa 41,130 Børn — det er den 1ste Januar 1880, jeg her omtaler — og der er i 50 Skoler hundrede Børn og derover, det er 5,000 Børn, altsaa ialt 46,130 Børn eller omtrent 20 pCt. af alle skolepligtige Børn udenfor Kjøbenhavn. 20 pCt. af dette Antal undervises altsaa under saadanne Forhold, at een Lærer staar gjennemsnitlig med 90 Børn for de 41,000's Vedkommende, og med 100 Børn for de 5,000's Vedkommende. Disse store Skoler ligge mulig ofte under store Ombeder, der bestyres af ældre Mænd, — ialtfald for en stor Del er det saaledes — og disse ældre Mænd kunne være halvt udslidte, eller af andre Grunde fæde af det. Hertil maa vi sige den betydelige Forsømmelse, der kan være tilstede i saadanne Distrikter, og jeg tør nære sikker Forvisning om, at forholdsvis ere Forsømmelserne ikke mindre i saadanne Distrikter end andre Steder. Men naar vore Kommuner kunne finde, at vi 30 Aar efter, at vi have faaet vor frie Forsætning, kunne tilfredsstillende den almindelige Dplysning ved den Slags Skolevæsen — og jeg tror ikke, at Kommunerne passe paa Multerne og deslige, som jeg for Resten ikke sværmer for, eller ere særlig ivrige med at faae Børnene i Skole, og fra Forældrenes Side kan der ikke være stor Opmuntring til at faae dem til Skolen, fra hvilken de ofte bringe et overordentlig tarveligt Resultat tilbage — saa spørger jeg efter disse inblevende Bemærkninger: Hvorledes tro de Herrer, at der bliver sørget for disse 46,000 Børn, der undervises under disse Forhold? Hvad Undervisning tror man, at de gjennemsnitlig have faaet, for derefter at voge frem til frie Borgere i en

fri Stat? Jeg har ikke næret Betænknelighed ved denne Forandring fra 100 til 80 som Maximum for Skolerne, og jeg vil sige, at skulde vi nære Betænknelighed ved Sligt, skulde vi snarere sige, at vi ikke turde tage Bestemmelse om overhovedet at have Undervisningen. Dette er altsaa Forordningen til Kommunalbestyrelserne. Indret Skolerne saaledes, at hvert Barn kan faae ibetmindste dette Timeantal gjennemsnitlig ugentlig og i Klasser, der ikke samle mere end 40 Børn om hver Lærer, medmindre I ville lægge mere Undervisningstid til; thi da maa Lallet nok gaa op til 50. Ville I lade dem gaa saa meget mere i Skole, maa I gaa op til 50. Det er det forpligtende med Hensyn til Kommunernes Stilling. Forskjellige andre herhen hørende Bestemmelser skal jeg forbigaa, medmindre de blive fremdragne under den senere Debat. Planen for hele Skolevæsenet og den Maade, hvorpaa det skal komme tilveie, er foreslaaet i § 25. Der nævnes udtrykkelig Fremgangsmaaden, og det bliver den, at ingen høiere Autoritet kan paatvinge en Kommunalbestyrelse Forpligtelser mod sit Skolevæsen udover, hvad der bliver lovbestemt her, og bliver det Strid mellem Autoriteterne og Kommunalbestyrelsen om, hvem der har Ret i sin Fortolkning af Loven, forsaavidt der forlanges en eller anden Foranstaltning forandret, vil en saadan Strid være at afgjøre, ligesom anden Strid om en Lovs Fortaelse, af Domstolene. Det giver et Værn mod Bilkærlighed fra Administrationens Side ligeoverfor Kommunalbestyrelserne i Skoleforhold, som Kommunalbestyrelserne ikke hidtil have havt. Det er nu Forslagsstillernes Opfattelse, at med denne Fastsættelse af den ordinære, den almindelige Børneskole med den forpligtende Indretning vil der ordentligvis ikke kunne kræves nogen Bistand fra Statens Side. Er der en eller anden fattig Kommune, som trænger til Hjælp til sit Skolevæsen, da nævner Kommunallovgivningen den Veie, man hidtil er gaaet. Den anviser at gaa til Amtsskoleraadet og Amtsrådet for at faae Hjælp af Amtsskolefonden; skulde det være mere, end den paagældende Amtsskolefond hensigtsmæssig kan udrede, kan der, aldeles uafhængig af denne Lov, søges særlig Bistand. Denne forpligtende Indretning for Almueskolerne vil imidlertid i Almindelighed ikke paaføre Kommunerne nogen væsentlig Udgift, og naar man senere har tilføiet, at de dog, forsaavidt der oprettedes og byggedes Forskoler, mindre Skoler eller lignende Indretninger indenfor den almindelige Ramme, kunde modtage Laan af Statskassen til 4 pCt. paa lang Afbetaling, vil jeg antage, at ligeoverfor dette Forhold er der gjort Tilstrækkeligt fra Statens Side. Smidtertid kan en Lov ikke blive staaende ved blot at forlange dette; vi maa ialtfald udtale om ikke en Forordning, saa dog